

**Пилипенко
Анна Тарасівна**

здобувач першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти
Навчально-наукового інституту права
Державного податкового Університету

**Ковальчук
Владислав Юрійович**

здобувач другого (магістерського)
рівня вищої освіти
Навчально-наукового інституту права
Державного податкового Університету

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ

ДЖЕРЕЛ

1. Bramwell D. Plant adaption and climate change. 2nd World Scientific Congress Challenges in Botanical Research and Climate Change. Programme Book of abstract 29 Juni – 4 July 2008. Delft, The Netherlands. P. 3.
2. Fischlin A. Concern on Climate Change. 2nd World Scientific Congress Challenges in Botanical Research and Climate Change. Programme Book of abstract 29 Juni — 4 July 2008. Delft, The Netherlands. P. 2.
3. Дідух Я. «Екологічні аспекти глобальних змін клімату: причини, наслідки, дії» // Національна академія наук України: «Вісник». 2009. № 2. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/3405/a5-aktualno.pdf>.
4. United Nations Environment Programme, “Emissions Gap Report 2019,” 20 November 2019. URL: <https://www.unenvironment.org/resources/emissions-gap-report-2019>.
5. World Health Organization. Climate change and health. URL: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/climate-change-and-health>.
6. Major Companies Face USD 1 Trillion in Climate Risks. URL: <https://unfccc.int/news/major-companies-face-usd-1-trillion-in-climate-risks>
7. Як змінюється клімат в Україні. URL: <https://menr.gov.ua/news/35246.html>

**ЗМІНА КЛІМАТУ: ЗАХОДИ ТА НАСЛІДКИ
АДАПТАЦІЇ**

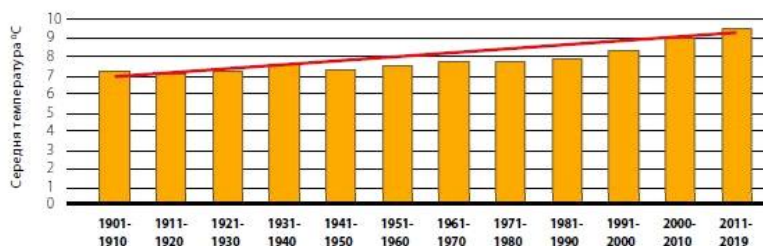
Глобальна зміна клімату являється однією з головних екологічних проблем, до вирішення якої прикута увага цілого людства. До наслідків даного явища можемо віднести: погодні катаклізми, сильні вітри і дощі, глобальне потепління, засухи, наслідком яких зазвичай є екологічні та економічні збитки.

Наукові дослідження демонструють, що кліматичні зміни лише на третину пов'язані з природними змінами, решта змін – обумовлена людською діяльністю.

Адаптація до глобальних змін клімату – це процес пристосування у природних, людських системах у відповідь на певні кліматичні впливи, саме це дозволить знизити їх негативні наслідки. У 2015 році в Парижі представники держав домовилися вжити заходів щодо обмеження підвищення глобальної температури [4].

На жаль, на сьогоднішній день зусилля щодо стримування глобального потепління не приносять очікуваних результатів.

За даними Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України середня річна температура за більш ніж сто останніх років зросла приблизно на 2°C [7].

А що ж взагалі на теперішній час нам відомо про зміни клімату? Міжурядова асамблея зі змін клімату підготувала звіт, що відображає найновіші знання з цього питання. Даний звіт базується на дослідженнях, проведених у різних куточках світу. У звіті висвітлено три основних висновки [2]:

- Антропогенно спричинені зміни клімату – реальність XXI століття. Усе, що відбувається сьогодні з природою – наслідок діяльності людей. І це не дивно. За останні десятиліття науково-технологічний прогрес лише набрав обертів. А як нам відомо, здобуваючи одне – втрачаємо інше. Так ми побудували величезну кількість атомних, гідроелектростанцій, фабрик, заводів, забувши про те, що всі ресурси для цього нам надала природа, а зараз вона «компенсує» усе втрачене.

- Якщо зміни клімату відбуватимуться з такою швидкістю, то катастрофа неминуча. За словами вчених, підвищення температури більш ніж на 2°C призведе до незворотних наслідків.

- Стримати зміни клімату (в тому числі і запобігти їх наслідкам) як технічно, так і економічно поки що можливо. Передбачивши і спрогнозувавши на основі сучасних наукових досліджень зміни клімату, потрібно виробити план заходів і послідовно його реалізовувати.

Оптимісти переконані, коли нація досягає економічного, соціального та духовного добробуту, вона почне розв'язувати і екологічні проблеми. Проте, як показує практика, більшості країн і навіть континентів ще дуже далеко до вирішення екологічних проблем.

У чому ж проявляються кліматичні зміни і чому всі говорять про їхню загрозу людству? Слід зазначити, що наслідки глобальної зміни клімату виражаються не скрізь однаково, вони варіюють в залежності від того, у якій точці планети ви живете. Наприклад, якщо в одному регіоні глобальне потепління означає посуху, то в іншому, навпаки, збільшення кількості опадів. Це один із цікавих фактів глобального потепління, який може здатися нам заплутаним, але він полягає в тому, що це явище не обов'язково викликає більш високі температури. У деяких регіонах світу цей глобальний процес може навпаки, спровокувати зниження температури, і це може стати згубним [3].

Отже, виділимо наступні можливі наслідки глобальних екологічних змін [1]:

- підвищення температури 1°C спричинює зсув природних зон на 160 км, а за прогнозами вчених температура може зрости на 3°C;
- зникнення низки екотопів, особливо тих, які перебувають в екстремальних умовах (арктичних, антарктичних, пустельних тощо): моржів, пінгвінів, білих ведмедів і т.д.;
- підвищення середньозимових температур; зростання або скорочення кількості опадів, яке змінить гідротермічні цикли;
- катаклізми: рекордні високі та низькі температури, пізньовесняні заморозки, що знижують урожайність сільськогосподарських культур, засухи, повені, смерчі, опустелювання, торнадо тощо;

• розвиток парникового ефекту.

А що ж станеться з біототою – чутливим індикатором стану навколишнього середовища?

• Розвиток фенологічних змін: раннє квітіння та скидання листків.

• Зміна ареалів видів рослин [1].

Чи є небезпечними зміни клімату для здоров'я та життя людей? Відповідь однозначна – так. За підрахунками Всесвітньої організації охорони здоров'я, у період з 2030 по 2050 рр. зміна клімату стане причиною додаткових 250 тис. смертей у світі щорічно [5].

Наслідки потепління клімату для здоров'я людей

Характер впливу і чинник ризику	Зміни здоров'я
Аномально висока температура в містах – прямий вплив.	Зростання кількості смертей від ішемічної хвороби серця та інших серцево-судинних захворювань, діабету.
Підвищення концентрацій забруднювальних речовин у повітрі – опосередкований вплив.	Збільшення кількості випадків серцево-судинних захворювань і хвороб органів дихання.
Шторми, повені, урагани, тайфуни та інші природні катаклізми – пряма дія, віддалений ефект.	Смертельні випадки, травми, посттравматичний шок, стрес, порушення психіки.
Вплив високої температури на стан збудників кишкових інфекційних захворювань і паразитозів.	Збільшення кількості кишкових інфекцій – дизентерії, черевного тифу, гепатиту А, сальмонельозу та інших.

Стрімкі зміни клімату, очевидно, несуть негативний вплив на навколишнє середовище, але ці зміни також відкривають і нові перспективи. Доповідь Рамкової конвенції ООН про зміну клімату показала, що група найбільших світових компаній оцінила вартість ризиків від зміни клімату для бізнесу майже в 1 трильйон доларів США. З іншого боку, компанії оцінювали потенційні вигоди від ділових можливостей більш ніж у два рази. Тому наявність планів з адаптації зміни клімату є певною перевагою і можливою передумовою успіху бізнесу [6].

Було б доцільним зазначити, що існує загальний підхід, якого необхідно дотримуватися у процесі адаптації до зміни клімату. Даний підхід має шість кроків реалізації:

- Першим кроком є оцінка й аналіз нинішніх і майбутніх наслідків, ризиків.
- Наступним етапом є ознайомлення відповідних органів, установ і суб'єктів з уразливостями та ризиками.
- Третій етап полягає у перегляді існуючої політики та процедур, що можуть розв'язати проблеми кліматичних впливів.
- На четвертому етапі проводиться аналіз тих галузей, де саме необхідні програми дій.
- П'ятим кроком є визначення нової політики та процедур, що проводяться за участю всіх зацікавлених сторін, і визначається перелік необхідних заходів, їхня вартість і доцільність.
- Подальшими кроками є реалізація обраної політики та її постійний моніторинг, оцінка та уточнення.

Загальна ж мета політик з адаптації полягає у зменшенні вразливості до наслідків зміни клімату.

Беручи до уваги усе вищевикладене, хотілося б нагадати, що всі наші дії мають певні наслідки. Турбота про навколишнє середовище, про яку вчені говорять останні кілька десятиліть – не порожній звук і не модна тенденція, а гостра потреба. Людині важко мислити масштабно і зазирнути в майбутнє, адже випадково викинутий пластиковий посуд або недопалок стане лише краплею в морі відходів. Але нам, вам і нашим дітям жити в цьому світі, тому потрібно ввести турботу про екологію у звичку. І тоді наше життя стане приємнішим і безпечнішим.